

Strašno prelivanje krvi v Bilbau

Princ Ksaver Burbonski, brat bivše avstrijske cesarice Cile, bo najbrž proglašen za kandidata na španski prestol.

Kokain - jedilna soda

Poučna zgodba iz tihotapskega podzemlja

Maribor, 6. oktobra.

Tihotapstvo si po navadi predstavljamo zgolj kot prenos kontrabandarskega blaga čez mejo skrivaj, da ne prideta tihotapec in blago v roke mejačev. V resnici pa je to samo del tihotapske procedure, ki se pa očituje še na najrazličnejše druge načine. Tihotapstvo obstoja tudi še v razprodaji vtihotapljenega blaga, prelija se v najrazličnejših oblikah skozi vsakdanje življenje, prav zelo pogosto se uveljavlja zlasti v raznih zločinških in prevarantskih podvigih. Nbroj je že bilo zločinov in prestopkov, s katerimi so se naša oblastva bavila, pa se je tekom preiskave ugotovilo, da ima jo svoj izvor v tihotapstvu.

Kokain - sredstvo najpogostejših prevar

V tihotapskem življenju je beseda »kokain« neka magičen pojem, s katerim so za vsakega preprostejšega tihotapca zvezane možnosti nezasišene zaslužke. V resnici pa je med tihotapci silno redko število tistih, ki bi sploh lahko prišli do kokaina, in še manj seveda onih, ki bi z njim kdaj trgovali. Pač pa je znatno število onih, ki so skušali s »kokainom«, ki pa je bil v resnici nedolžna jedilna soda ali kakšna slična tvarina, ogoljufati razne naivne ljudi ter se jim je dostikrat namera tudi posrečila. Mnogo sličnih primerov je mariborska policija že preiskovala, veliko ljudi se je že pokorilo zaradi tega za zamreženimi okni in znani so v Mariboru nekateri obrtniki, gostilničarji itd., ki so se s takim poslom bavili. Dasi je bilo že veliko ljudi oškodovanih s temi goljufijami, pa se še vedno najdejo žrtve, ki nasledajo zvito nastavljenim limanicam. Tak primer raziskuje ravno sedaj zopet mariborska policija.

„Italijan“ kupuje kokain

V mariborski okolici — na Kozjaku — živi majhen obrtnik, katerega so sleparji z lažnim kokainom vzeli na muho. Pred kakimi tremi tedni je prišel k njemu neznani človek ter dejal, da prihaja iz Italije in bi rad kupil večjo količino kokaina. Obrtnik, ki živi na meji, da bi mu morda to blago lahko preskrbel. Obetal mu je bajne zaslužke, ki bi se dali doseči. Obrtnik se za zapeljivo ponudbo ni dosti zmenil, ker dosedaj ni imel pojma o kokainu. Ko pa je čez nekaj dni prišel k njemu neki viničar ter mu med pogovorom omenil, da ve za ljudi, ki prodajajo kokain ter da bi se dalo na ta način nekaj zaslužiti, se je obrtnik zopet spomnil skrivnostnega Italijana in njegovih ponudb. Polakomnil se je zaslužke ter se dogovoril z viničarjem, naj ga spravi v zvezo z ljudmi, ki kokain prodajajo. Viničar ga je peljal k nekemu čevljarškemu mojstru v Kozjakih, ki je obljubil, da ga bo spravil v zvezo s prodajalci. Res sta se naslednjo nedeljo odpravila v mesto in M. je vodil obrtnika do nekega K. v Pristanski ulici, ki pa zopet ni imel kokaina, pač pa je dejal, da pozna nekega mesarskega mojstra F., ki ga ima večje količine. K. je potem res oskrbel, da je prišlo do sestanka med obrtnikom in omenjenim mesarskim mojstrom. Sestali so se nekajkrat pri električni uri na Glavnem trgu in sicer vedno v poznih urah. F. je dejal, da lahko dobavi obrtniku vsak teden 5 kg kokaina. Najprej je dejal, da stane kg 25.000 Din, potem pa je znižal ceno na

20.000 Din. Ker obrtnik slučajno tiste dni ni mogel dobiti svojega denarja, je dobil posojilo, pa ne celih 20.000 Din, ki jih je prosil, marveč na svojo srečo samo 5000 Din. Slednjič so dogovori tako daleč dozoreli, da je prišlo do kupčije.

Za četrto kg „kokaina“ - 5 jurjev

V kamniškem drevoredu so se sestali kupec, K. in F. Slednji je prinesel s seboj cel kilogram praška, ko pa je videl, da ima obrtnik le 5000 Din, je bil nejevoljen, češ da ga lahko prodaja vsega skupaj kakor cukr in se mu ne splača trgovati z manjšimi količinami. Slednjič se je udal prošnji kupca ter mu prepustil četrto kilograma in spravil 5 jurjev. K., ki je bil pri kupčiji navzoč, je še dejal, da je blago prvovrstno, najmanj 96%, da ga je sam preskušil in da ima značilen grenki okus po kokainu. Obrtnik je ves vesel spravil zavojček, saj je računal, da bo imel samo pri tej količini 2000 Din dobička. Naslednjega dne pa ga je le radovednost pripravila, da je še sam poskusil kokain. Ni pa čutil nobenega učinka in okus ni bil prav nič grenak.

„Strokovnjak“ za kokain

Ves v strahu, da je padel v roke goljufom, se je podal k znanemu strokovnjaku v tihotapskih zadevah, ki stanuje v Magdalenskem predmestju. Omenjenega gospoda imajo na policiji že nekaj let na sumu, da se na veliko bavi s tihotapstvom, s katerim mora prav lepo zaslužiti, ker imenito živi, dasi nima nobenega vidnega posla. Ta je res pregledal kokain ter kar na prvi pogled ugotovil, da blago ni pristno. Dejal je, da bo to jedilna soda ter je sam nasvetoval oškodovanemu obrtniku, naj svoje dobavitelje prijavi na policijo. Obrtnik je ubogal in prišel danes dopolne na policijski komisariat, kjer je pripovedoval zgodbo o svojih 5 jurjih, ki jih je dal za jedilno sodo. Policija je zaslislala takoj osumljenega K., dočim pravega dobavitelja še niso mogli dobiti; ugotovilo pa se je, da se je predstavljal z izmišljenim imenom. K. je bil kar mehak, ko so ga zasliševali ter je izjavil, da je pripravljen povrniti škodo obrtniku, vendar v mesečnih obrokih po 200 dinarjev.

Stotisoči za nekaj kg sode

Še eno zanimivost je odkrila policijska preiskava. Jedilna soda, ki jo je sleparska družba prodala obrtniku kot kokain, je bilo pod tem nazivom že nekajkrat prodana. Izvira se iz znanih afer, ki so se dogajale pred nekaj leti z lažnim kokainom v Mariboru. Nekaj kilogramov te sode so prevarjeni ljudje prinesli policiji, velike količine pa so ostale skrite, ker se oškodovanci iz strahu pred kaznijo niso upali javiti. Pač pa so nekateri brezvestneži ta »kokain« prodajali naprej, pravilno računajoč na slabo vest in molčečnost prevarjenih žrtev in tako je bilo tekom zadnjih let izdanih za nekaj kilogramov ene in iste jedilne sode gotovo že nekaj stotisoč dinarjev. Sedaj je drobec te usodne tvarine našel novega kupca, ki pa je imel toliko poguma, da je vse skupaj prijavil policiji. Upati je, da se bo slednjič čedna družba znašla na varnem in da se goljufije v bodoče ne bodo več ponavljale.

stražnici so namreč razjasnili skrivnostno bujnost: za bluzo je imela nič manj kot 25 zavojev saharina v znatni vrednosti. Tihotapci s Kozjaka so jo poslali v Maribor, da spravi te dragocene zaklade v roke njihovega odjemalca. Terezinka si je zbrala za saharin diskretno skrivališče, ker ga je pa preveč naenkrat zatlačila v bluzo, ji je bilo to v pogubo. Čaka jo sedaj poleg zaplenjenega saharina še zapor in denarna kazen.

Aljehin se naseli v Sloveniji

Maribor, 6. oktobra.

Ze na svoji zadnji turneji po Jugoslaviji je povedal bivši svetovni šahovski mojster dr. Aljehin, da mu naša država tako ugaja, da si bo pri nas kupil posestvo ter preživel na njem del leta. Takrat je nameraval kupiti večje zemljišče neke v Južni Srbiji v bližini Skoplja. Sedaj pa je sporočil našemu veleposlanstvu v Jasji Pircu v Mariboru, da se bo kmalu stalno preselil v našo državo. Najbrže pa se ne bo naselil v Južni Srbiji, ampak v Sloveniji. V Franciji ima dr. Aljehin veliko graščinsko posestvo, katerega bo prodal ter si kupil pri nas nekaj podobnega. Obdržal pa bo še naprej francosko državljanstvo ter se bo na velikih svetovnih turnirjih boril tudi v bodoče za francoske barve.

Smrt rudarja v drči

Maribor, 6. oktobra.

Nesrečna drvarska smrt je zadela v Jančevem vrhu nad Ribnico na Pohorju 43-letnega družinskega očeta Jurja Jamnika. Lupil je v Podlesni-kovem gozdu smrekovega hlode ter jih spuščal po rizi v dolino. Zvečer pa ga po končanem delu ni bilo domov. Čakali so ga s strahom vso noč, zjutraj pa se je njegov sin odpravil v gozd. Našel je očeta v jarku, kamor vodi drča, že mrtvega. Pri odpravljanju hloda po drči mu je zdrsnilo ter je padel pred hlood, ki ga je potegnil po strmini. Debla so mu zdrobila glavo ter je bil na mestu mrtve. Jamnik je zapustil ženo in 6 majhnih otrok v starosti od 1 do 14 let.

Madžarski rokborci v Mariboru

Maribor, 6. oktobra.

Agilni SSK Maraton pripravlja Mariborčanom redke sportni užitek. Prihodnje dni pride v našo državo madžarska državna reprezentanca rokborcev, ki bo dvakrat nastopila v Zagrebu, in sicer proti reprezentanci naše države in proti izbranemu moštvu Zagreba. Maratonci so pa pridobili Madžare tudi za nastop v Mariboru. Vsi lse bo v soboto, dne 16. t. m., najbrže v veliki unioinski dvorani. Proti Madžarom bodo Maratonci sestavili moštvo iz najboljših rokborcev iz Maribora in Ruš. Ker veljajo Madžari za najboljše rokborce v Evropi, bo to srečanje gotovo velika sportna atrakcija, zlasti še, ker je v Mariboru veliko zanimanje za rokborbeni sport.

Naročajte in širite „Slovenski dom!“

Po hudi slani katastrofalni snežni viharji

Ljubljana, 7. oktobra.

Nedeljska huda slana je po nasadih in vrto-vih pokončala lepo jesensko cvetje, dalije, ciniie, salvije in druge rože. Na mnogih krajih so bile rože, kakor da bi jih zlobna roka požgala. Za dnevi slane je sprva nastopilo deževje, a kmalu so zaplesali snežni viharji po širni Sloveniji. Vsakdo je trepetajoč zrl, kako se še z listjem obdano dreve šibi pod težo mokrega, zato težkega snega. Včeraj je močno snežilo. Ponoči je za nekaj časa prenehalo, a danes sneži droban, prav tako moker sneg. Po vseh krajih je napravil ta sneg ogromno škodo.

Dreje na pol razklano

Dovsod v Ljubljani, po javnih nasadih in zasebnih vrtovih se je danes človeku odpirala groz-na slika. Ponokod je bilo tako, kakor da bi bes-nel pravi orkan, ki podira dreve. Na mnogih kra-jih so bila listnata drevesa, debela do 80 cm, čez polovico preklana. Drugod pa je lepa in močna stebila sneg priklonil prav do tal. Vitke kanadske topole, ki so zelo odporne proti hudim vremen-skim neizgodam, so se priklanjale kar do tal. Njih deblo je vzdržalo težo snega, ki je topolom po-lomil le vrhne veje.

Veliko škodo imajo sadovnjaki. Jablane niso mogle vzdržati silne teže in so se razčesnile. Prav na sadovnjakih po sadonosnih krajih, tako okoli Dobrunj, Sosregre, Sv. Lenarja, dalje okoli Kamnika in po Gorenjskem bodo udreli velikansko škodo. Pa tudi štajerski in dolenski kraji niso bili prizanešeni. Lahko že danes računamo, da nam je ta oktoberski sneg prinesel milijonsko škodo.

Po drevoredih v Tivoliju, Zvezdi in drugod je opaziti pravo pustošenje. Mnogi kostanji so bili polomljeni in na tleh leže sedaj debele veje. Tam na vojaškem strelišču je sneg na pol razčesnil star, debel kostani. Strelišče spredaj je popolno-ma zakrito s kostanjevimi vejami. Po Golovcu in na Gradu, kakor tudi v rožniških gozdovih je prav tako razdejano. Na obronkih Golovca ob Dolenski cesti so velika kompleksa listnatega drevja silno pokončani. Drevice se je razklano priklonilo do tal. Vse še zasaženo prikazuje pravo sliko razdejania. Lepa slika je tam ob do-lenski čuvajnici, kjer so drevesa močno poško-ovana. Na Gradu je ista slika. Močno so trpeli plemeniti kostanji, ki so na Golovcu lelos izredno

dobro obrodili. Cela drevesa so čez sredo raz-klana.

Telefonske zveze poškodovane

Sneg je mogel napraviti toliko škode pred-vsem radi tega, ker je izredno moker in zato težak, poleg tega pa je po drevmu še mnogo listja in je imel sneg zato dovolj podlage, da se je mogel na drevmu zadržati.

Posledice težkega in mokrega snega se vi-dijo tudi na telefonski mreži. Na vsezgodaj smo že videli delavstvo, ki je popravljalo prefrgane telefonske in električne žice.

Najhuše čutiljo vso neprijetnost oktoberskega snega seveda pešci. Na cesti se je namreč stvo-rila taka plundra, kakor jo imamo le redkokdaj. In la brozga bo oslala vsaj par dni, dokler se sneg ne stopi in voda ne ocede.

Najhušo škodo pa čutiljo brez dvoma pode-želani, zlasti vinogradniki, ki jim je sneg srl še zadnje upe. Najprej so se pojavile po vinogradih razne bolezni polem je pritisnil mraz in je radi tega letina kazala že sama na sebi slabo. Sedaj pa je padel še sneg in ulegne uničiti še to, kar je ostalo.

Uboge lastvice

K tej zgodnozimski turobni sliki pa so prišle še uboge lastvice, ki so se na svojem poletu v afriške kraje zakasnile, a jih je vremenska ka-tastrofa presenetila še v naših, s snegom pobe-ljenih krajih. Tam na Galjevici in tudi drugod po Barju so davi lastvice milobno čvinkajoč poleta-vale in si iskale primernege zališja pred snegom in mrazom. Na Galjevici so jih davi našli kakih 20. Nekateri sploh niso mogli verjeti, da bi bile te ljubke ptice — res lastvice.

Velik sneg po Notranjskem

Hudi snežni viharji so divjali po Notranjskem, osobito v javorinskih in snežinskih gozdovih. Pravi zameti so se pojavili v okolici Cebra in v Gorskem Kotaru sploh. Tam je padlo že do pol metra snega in je bil avtomobilski, zlasti avto-busni promet na progi Kočevje-Cabar zelo ovi-ran. Drugod proti Delnicam so bile prav take težave. Celozimski promet je drugače še povsem normalen in vlaki prihajajo v Ljubljano redno.

Celjske novice

Huda avtomobilska nesreča. V nedeljo zve-čer je pri gostilni Bololen v Rogatcu povozil neki avtomobil 43-letnega Conča Vincenca iz Cero-va pri Sv. Jurju ob juž. žel. Conču je pri karam-bolu počila lobanja, zlomil si je pa tudi več reber in se poškodoval po obeh rokah. Težko ranje-nega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Surov napad na župnika. V ponedeljek sta na Dolu pri Hrastniku napadla dva neznanca tam-kajšnega župnika. Eden izmed napadalcev je imel v rokah nož. Župniku je priskočil na pomoč 30-letni mesar Stravs lože z Dola pri Hrastniku. Stravs je vzel v roke neko palico in začel udri-hati po histem napadalcu, ki je imel v rokah nož. Med mahanjem se je pa Stravs zlomila palica, naka ga je omenjeni moški zabodel z nožem v levo nogo, ga močno poškodoval, nato pa s svo-jim tovarišem neznanu kam izginil.

Skrb mesne občine celjske za reveže. Mest-na občina celjska podpira skupaj 284 oseb ozi-roma družin. Iz ubožnega sklada prejema pod-poro 250 podpirancev, ki prejmejo mesečno 15.405 dinarjev podpore, iz meščansko-oskrbovalnega sklada pa dobiva 34 podpirancev mesečno 11.900 dinarjev. V mestnem zavešču v Medlogu se na-hajajo sedaj 14 žensk in 3 moški. Še tekom tega

ledna pa bodo oddani v zavešču še vsi najpo-trebnejši reveži iz dosedanje mesne ubožnice na Slomškovem trgu in nekaj takih, ki živijo v mestu. Proslora je v mestnem zavešču za 46 oseb in sicer za 35 žensk in 14 moških. Poleg tega so na razpologo tudi 4 bolniške postelje. Občina vzdr-žuje tudi nekaj revežev v hiralnicah v Vrbiu (3), v Murehčih (4), v Vojniku 12 in v Dobrepoljah (1). Teh revežev ne bo sprejela zaradi starosti v novo mesno zavešču. Poleg tega skrbi mesna občina za 2 otroka, ki se nahajajo v banovinskem dečjem domu v Ljubljani, pri raznih zasebnikih in družinah pa vzdržuje občina 10 otrok. Upati je, da se bo z novim mesnim zaveščem precej omejilo beračenje po mestu. V kratkem bo tudi blagoslovitev novega mesnega zavešču. Večjo težavo ima mesna občina s svojimi brezposelnimi. Kakor smo že večkrat poročali, je občina usta-vila v glavnem vsa svoja dela, ko se je začelo z regulacijo Savinje. Toda brezposelni delavci, ki so pristojni v Celje, pravijo, da ne zmorejo pretežkega dela na Savinji in mora podjetje de-lati večinoma z močmi, ki jih je dobilo iz drugih krajev. Pač pa zaposluje občina nekaj takih, v mestu pristojnih brezposelnih delavcev, ki so stari nad 60 let, pri gradnji vodovoda na hribu sv. Jo-žefa in pri regulaciji Ložnice.

Trboveljski slavčki v Belgradu

Belgrad, 6. oktobra. m. Trboveljski slavčki, ki so včeraj zjutraj pod vodstvom gosp. Suligaja zo-pet prišli na obisk k belgrajskim Slovincem, so nočjo zopet priredili koncert slovenskih narodnih pesmi v dvorani Kolarčeve ljudske univerze, ki je največja in najlepša koncertna dvorana v Belgradu sploh. Na koncert so se belgrajski Slovenci podali v tako velikem številu kakor malokdaj doslej. Kon-certu je prisostvovala tudi gospa Avgusta Stojadi-novič, soproga predsednika vlade, s svojo materjo, dalje so mu prisostvovali minister dr. Krek, gene-ralni tajnik JRZ Franc Smodej, veliko število slo-venskih častnikov belgrajske garnizije s šinitetnim generalom dr. Kobalom in generalštabnim polkov-nikom Vauhikom na čelu, članstvo obeh tukajšnih slovenskih društev, tako Prosvetnega s predsedni-kom dr. Bizjakom in podpredsednikom Cvarom na čelu kakor tudi Društva Slovencev z dr. Zorcem na čelu, vsi gojenci gimnazije kralja Aleksandra na Dedinju, ki jih je na koncert pripeljal njihov pro-fesor gosp. Cvetko Humar, in še mnogo drugih. Dalje so bili navzoči tudi številni inspektorji pro-svetnega ministrstva.

Koncert se je pričel točno ob napovedani uri, ob pol 9. Ko so trboveljski slavčki pričeli prihajati na oder, jih je navzoče občinstvo pozdravljalo z navdušenim in dolgotrajnim ploskanjem, ki se je še stopnjevalo, ko je stopil na oder vodja trbovel-jskih slavčkov gosp. Suligoj. Ko se je navdušenje malo poleglo in se je dvorana pogreznila v globok molk, so trboveljski slavčki pričeli izvajati svoj program ter v prvi pozdrav belgrajskim Slovincem zapeli venček slovenskih mladinskih narodnih pe-smi. Veliko navdušenje, s katerim je navzoče občinstvo pozdravilo mladi izvežbani pevski zbor, ki je tako lepo podal lepoto slovenske narodne in umetne pesmi, se dolgo ni moglo poleči. Z istim navduše-njem je sledilo občinstvo ostalim pevskim točkam. Zlasti se je dopadla občinstvu Gerbičeva »Jezusa puščevke«, ki so jo mladi slavčki podali kot glo-boko občuteno molitev.

Po vinskih goricah zapadel sneg

Sv. Ana v Slov. vrš., 6. okt.

Naši stari in zanesljivi vremenski preroki so za letoš preročevali zgodnjo zimo. In se tudi niso zmotili. Pred nekaj dnevi je zapadel po vseh go-rah in manjših hribih, ki se vidijo od Slovenskih goric, sneg. To je bilo nekako potrdilo, da je bilo napovedovanje zime precej točno. Zato so kmetje tudi pohiteli z delom na polju in so prideltke po-spravili rajši kar malo prej, kakor da bi jih po-zneje morali kopati izpod snega. Tudi ajdo in proso so v redu rešili in lahko rečemo, da je bil to najboljši letošnji pridelek sploh. Bo res kar držal pregovor: »Ce vse »fali«, pa ajda dá.« Malo dru-

gačna pa je slika po naših vinogradih. Res je, da je trgateg po veliki večini že končana, vendar pa je ostalo le še nekaj grozdja na trti, kajti ni še bilo dovolj zrelo in ga je bilo le še škoda trgati. Sedaj pa je tudi zanj že prepozno, kajti sneg nam ni prizanesel niti po dolinah. Res, prava zima je tu. Vendar pa je še kar dobro, da nas je toliko časa počakala.

Na Sv. Planini zasvetila električna luč!

Trbovlje, 5. oktobra.

Vsem turistom znana krasna izletna točka se je v enem letu tako modernizirala, da nam svetli že na tem 900 m visokem briketu električna luč. Ravno pred enim letom smo otvorili lep hotel pod imenom »Anac. Obletnico smo včeraj obhajali. — Zvečer je bil hotel razsvetljen kot v kakem me-stu. Krasno je bilo tudi videti v cerkvenem oltarju nešteto malih žarnic, ki razsvetljujejo žar Marije in Deteta v naročju. Veliko zaslugu imata pri temu g. Počivavšek Gvido, kot lastnik hotela in požitrovalni sedanji g. župnik, ki sta bila za ta kraj neumorna delavca. Za izletnike, romarje in domačine je kras Svete Planine gotovo prijeten, ki se na svežem zraku odpočijejo. Veliko je pa ta kraj pridobil tudi na zaslužku turizma-prometnega gospodarstva. V hotelu je preskrbljeno za prenočišče, kakor tudi s primerno in poceni hra-no. Lepo priliko bodo imeli letos smučarji, saj je znano, da je v Medvednici, ki je tik Planine iz-vrsten smuk. Pogreli in okrepli pa se bodo lahko v hotelu, pa tudi na toplem naspali.

Pogreb Hermana Wendela

Pariz, 7. oktobra. V ponedeljek popoldne so pokopali v Parizu na pokopališču Pere Lachaise bivšega člana nemškega parlamenta Hermana Wendela, ki je preminul v 52. letu na raku.

Pokojni H. Wendel, ki se je rodil v Metzu, je jugoslovanski javnosti znan iz svetovne vojne, ko je pred vsem nemškim ljudstvom z velikim pogu-mom branil stališče Srbije. Po vojni se je stalno zanimal za jugoslavijo in jugoslovane. Napisal je o njih več knjig. Pokojni Wendel je bil član nemškega parlamenta od 1912 do 1918. leta, urejeval je razne socialistične liste v Nemčiji, večinoma v Frankfurtu, novinarskega poklica pa se je lotil v Leipzigu pri listu »Leipziger Volkszeitung« pod vodstvom Roze Luremburgove. Wendel je pripa-dal zmernemu krilu nemške socialistične stranke.

Wendel je po svetovni vojni ustanovil s po-kojnim dr. Koesterjem v Frankfurtu jugoslovansko-nemško ligo. V Pariz se je preselil marca 1933 l. Dopolnil je liberalnemu listu »Strassbur-ger Neueste Nachrichten« in »Prager Presse«. Javljal pa se je tudi v jugoslovanskem časopisu. Posebno lepo je v svojih knjigah pisal o Slo-venih.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 7. oktobra: Justina.
Jutri, četrtek, 8. oktobra: Brigita.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Kraljevska banska uprava, prosvetni oddelek, obvešča ravnateljstva in upraviteljstva vseh šol, da v smislu ravnarstva dolega ministrskega razpisa P. Br. 41.149 z dne 6. oktobra opravijo vse šole spominsko slavnost 9. oktobra, na dan druge obletnice smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Postopati je, kakor je bilo lani odrejeno (cerkvena slovesnost in komemoracija v šoli).

Po spominski slavnosti je dan pouka prost.

Galopne in kasaške dirke priredi Kolo jahačev in vozačev dne 11. oktobra na vojaškem vežbališču Fužine pri Ljubljani. Začetek ob 14. uri.

Občni zbor Filharmonične družbe bo v soboto dne 17. t. m. ob 20 v mali Filharmonični dvorani po običajnem dnevnem redu. Članstvo opozarjamo na ta občni zbor, ki bo v novi mali koncertni dvorani.

Izredno zanimiv koncert bo v ponedeljek, dne 12. t. m. v novi mali Filharmonični dvorani. Prvič bomo slišali v Ljubljani skladbe za klavir in godalni orkester. Na klavir bo igral virtuoz Artur Gerlin, orkestralni part pa je prevzel komorni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice in dr. konservatorija. Kot gost-dirigent nastopi ta večer Bolgar Bojan Ikonov. Predprodaja vstopnic bo v knjigarni Glasbene Matice.

Klub železničarjev JRZ Ljubljana sklicuje v petek, dne 9. t. m. ob 16 v hotelu Metropol v Ljubljani širšo sejo klubovega odbora in zaupnikov. Vabijo se vsi odborniki in zaupniki iz Ljubljane in zunanjih klubov, da se seje udeležijo.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 7. oktobra: »Florentinski slamičnik«. — Premierski abonma.

Četrtek, 8. oktobra: »Tudi Lela bo nosila klobuk«. Red Četrtek.

Petek, 9. oktobra ob 15: »Prva legija. Dijaška predstava. Cene od 5 do 14 Din. Izven.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 7. oktobra: »Matija Gubec«. Red Sreda. Četrtek, 8. oktobra: »Madame Butterfly«. Gostuje tenorist Anton Drmota. Izven. Cene od 36 dinarjev navzdol.

Petek, 9. oktobra: Zaprt.

Premiera Labicheve komedije »Florentinski slamičnik« v režiji inž. arh. Bojana Stupice, se bo vršila v danes (v sredo). Vsebinsko predstavlja lov za Florentinskim slamičnikom z najrazličnejšimi komičnimi zapletitvami. V komedijo je vnešen nekaj originalnih popevk, ki jih je komponiral gosp. Vinko Sustersič.

Drugo gostovanje tenorista g. A. Drmota bo v četrtek, 8. oktobra v Puccinijevi operi »Madame Butterfly«. Mladi, simpatični gost bo pel partijo Pinkerton. Naslovno vlogo bo pela ga. Gjungevac, ki šteje to partijo med svoje najdognanejšee kreacije. Dirigent: Niko Stritol.

Prihodnja premiera, ki jo pripravlja opera, bo Verdijev »Ples v maskah« v režiji prof. Šesta, pod muzikalnim vodstvom dirigenta Neftata. V glavnih partijah bodo nastopili gg. Oljdekopova, Kogejeva, Zupčičeva, Gostič, Janko, Kolacio, Petrovič in Zupan.

Devetkrat mojster, devetkrat revež

Ljubljana, 7. oktobra.

Nekje v bližini Ljubljane živi (državni) uradnik, ki ima poleg lepe omenjene službe še nekaj »stranskih« dohodkov. Obrtoma n. pr. dela zidarsko po vsej veliki vasi: popravljaj štedilnike, slika sobe, ometava hiše, popravlja kljuke in ključavnice, ure, koleša, vozičke; poleg tega pa še marsikatero noč dela mizarsko: stole, mize, omare itd., dasti so njegovi sosedje po širnem svetu priznani najboljši mizarji. Sreča ga popoldne, ko jo maha v zelenem predpasniku in z lopatico v roki končevat zadnja zidarska dela na novi hiši. Iz žepa mu gleda meter, klešče, libela, kladio, v desni roki nese pa še poln jermas najrazličnejšega orodja.

Stanuje v večnadstropni hiši, vrh katere ima v podstrešni sobici zanimivo delavnico; tu razbija, sestavlja, zbija in zabija mnogokrat v pozno noč, da sostanovalec prosijo miru. Neki gospod ima šop računov, ki mu jih je izdal opisani šušmar.

Ko je toliko brezposelnih strokovnjakov v vseh poklih, ne bi bilo treba še temu kanonu opravljati vseh mogočih obit. — Pregovor pravi: »Kdor je devetih umetnosti mojster, je devetih rev gospod.« — Da se nebi temu kanonu tako zgodilo!

Kadar, jutro' ni in 'r mirano...

Ljubljana, 7. oktobra.

»Jutro« danes čisto svojevrstno piše o nedeljskem zborovanju v Trgovskem domu, o katerem smo mi zapisali, da je bilo podobno gromu in streli, ker so razni bolj in manj znani govorniki hoteli čez noč podreti vse to, kar se je z njihovo pomočjo prej enkrat gradilo. »Jutro« sedaj očitno ne ve, ali je bila ta reč zborovanje gospodarstvenikov ali politični shod ali pa oboje. Tak vtis namreč človek dobi, ko prečita naslov »Jutrovenu« »današnjemu članku« »Zborovanje gospodarstvenikov in politični shod«.

Mi se tej »Jutrovici« zmedenosti nič ne čudimo. Spušča se namreč v debato o stvarih, o katerih ni poučeno. Iz »Jutrovega« današnjega članka se namreč da ugotoviti, da »Jutro« sploh ne ve, kdo vse je na zborovanju prav za prav govoril, kdo čital in kdo poslušal. Če pa hoče kdo komu dajati lekcije, potem mora dotični — to namo bo tudi »Jutro« najbrž priznalo — o stvari sami biti dobro informiran. Toda »Jutro« sedaj, v dobi splošne devalvacije JNSarskih strankarskih akcij, najbrž ni mnogo do dobre in točne informacije o takih shodih; reševali mora vse hujše stvari in se za ljubljanske shode pač ne more zanimati. — Naj se torej le naprej briga za svoje akcije, ker sedaj je padel sneg in lahko povrha akcije še zmuznejo, ko na politični borzi itak ne notirajo več...

Stanje po ljubljanskih srednjih šolah

Ljubljana, 5. oktobra.

Skoro bo mesec dni, kar se je po naših srednjih šolah pričel reden pouk. Zanimivo bi torej bilo vedeti, v koliko je ta pouk res »reden«, normalen, brez različnih motenj. Takoj v začetku je treba povedati, da je bilo pred kratkim objavljenih le nekaj profesorjskih premislestev, več se jih še pričakuje. Tudi še ni bilo nikakih novih postavitev. Glavno delo torej, ki dela šoli morda največ preglavic in povzroča mnogo motenj, ki je bilo včasih opravljeno v času velikega odmora, to delo se zdaj ni za nami. Premislestve, ki so bile v časopisih objavljene, v veliki večini primerov še niso izvršene — zaradi zamotanega dela razreševanja ter pofovanja iz kraja v kraj. Ostale premislestve bodo baje »vsak čas«, tudi nove namesitve čakajo le še nesrečnega podpisa.

Redukcija - pouka

Oglejmo si stanje dijaštva in učnih moči na naših ljubljanskih srednjih šolah. Na 1. državni realni gimnaziji (Vegova) imajo vpisanih okrog 1200 učencev. Manjka jim 15 suplentov ali 10 profesorjev, ter je pouk reducirán za 180 tedenskih ur (torej šolsko leto brez učnih ur!), med temi jih primanjkuje največ za pouk slovenščine (slovenski itak znamo, kaj ne?)! Il. državna realna (na Poljanah) je imela lani 33 oddelkov, letos pa le 32, ker se je 6 ženskih oddelkov odcepilo za samostojno novo žensko realno gimnazijo na učiteljski. Iz zaveda je prestavljenih 9 učnih moči, a je prišlo že 5 novih, 3 so še objubljeni. Rabijo predvsem za matematiko in germanista. Na našem največjem zavodu se je torej stanje pod vodstvom g. ravnatelja Remca znormaliziralo. Učnih moči je dovolj, pouk ni reducirán, razredi niso prenapolnjeni. Tretja državna realna (za Bežigradom) še sicer ni pričela pouka, ker novo poslopje še ni pripravljeno (otvoritev in blagoslovitev bo predvidoma

Zopet važno vprašanje:

Kje naj bo visoka šola za telesno vzgojo

Neka posebna smola spremlja pri nas razvoj ustanovitve visoke šole za telesno vzgojo. Vsi so prepričani, da nam je neka šola za izobrazbo športnih in telovadnih učiteljev potrebna, toda do ustanovitve ne more priti. Kot prvi, so vprašanje visoke šole za telesno vzgojo apržili v Ljubljani in so v glavnem dokazali, da bi Ljubljana imela dovolj pogojev, t. j. primernih telovadnih igrišč, dvoran za praktične vaje, zimski in letni bazen za plavalni šport in drugih naprav, ki so potrebne za telesno vzgojo.

Lansko leto je postala ustanovitev zopet aktualna, šole se je že 100 dijakov, toda za otvorenje šole ni bilo zakonske podlage.

Šola prepuščena privatni iniciativi?

Nedavno so prinesli belgrajski listi vest, da se misli prepuščiti ustanovitve šole za telesno vzgojo privatni iniciativi. Tu se zlasti zagrebški oficijelni športni krogi zavzemajo za to, da bi došli šolo v svoje roke. Mi smo načelno proti temu, da bi prišla šola v private roke, kajti v tem primeru nimamo nobene garancije za regularen razvoj in napredek visoke šole. Svoječasno, ko so bili izgledi, da bo visoka šola ustanovilo ministrstvo za telesno vzgojo, smo se že sprijaznili s tem, da bi bil sedež šole v Belgradu. Sedaj pa, ko se potegujejo za šolo zagrebški športni krogi, ko se misli celo na ustanovitve privatne šole za vzgojo telovadnih in športnih učiteljev, se nam zdi potrebno, da pokažemo na vidike, ki govorijo za to, da bi se visoka šola za telesno vzgojo ustanovila v Ljubljani.

Ako bo šola prepuščena privatni iniciativi, tedaj nastane vprašanje kdo jo bo vzdrževal? — Poznavajoč ekonomske prilike v našem športu, moramo z gotovostjo pričakovati, da bo šola navezana izključno na državne podpore. Saj ne premorejo posamezne privatne športne organizacije niti toliko, da bi redno plačevale svoja igrišča, trenerje itd. Znanje so nam tudi težave, ki jih imajo posamezne organizacije in celo JOO, kadar je treba zbrati sredstva za potovanje na inozemske tekme ali na olimpijado. Kje bi naj torej črpale privatne organizacije sredstva za vzdrževanje šole? Solnina? Dijaštvo komaj plačuje solnino na univerzali! Povsem jasno je, da bi bila bodoča visoka šola finančno popolnoma odvisna od države in zato naj bi bila državna! Privatna iniciativa, ki ni bila sposobna dvigniti moralni nivo našega športa, tudi ne daje garancije, niti nade, da bi usmerila šolo tako, kot bi bilo v interesu našega šolstva in športa potrebno.

Dosedanji načrti so bili nezreli

O potrebi visoke šole nikdo ne dvomi, ugotoviti pa je treba, da bi bilo za naše skromne športne razmere preuranjeno, ako bi hoteli ustanoviti zavod, kakršen je na pr. nemška visoka šola za telesno vzgojo v Berlinu. Za to nimamo niti predavateljev, niti finančnih sredstev in za 10 ali 20 let niti potrebe! Kje bi neki dobili diplomirani športni učitelji službe? V srednjih šolah? V srednjih šolah je le toliko praznih mest, da bi jih vse absolventi prvega letnika zasedli. Kakšna bi torej naj bila naša šola za telesno vzgojo? Kakor v drugih državah, tako naj bi se vpeljal šport kot samostojen predmet tudi na našo univerzo. Za enkrat bi bilo dovolj, če bi se poverila izobrazba profesorjev telesne vzgoje le eni univerzi. Dijakom filozofske fakultete, ki imajo posebno veselje do telovadbe in športa, naj bi se omogočil študij telesne vzgoje kot glavnega predmeta, ali eventuelno za prva leta kot stranskega (»B« ali »C«) predmeta. Kakor je v Avstriji, Češkoslovaški ali na primer Nemčiji možno spajati študij telesne vzgoje z drugimi predmeti, tako naj bi se isto omogočilo tudi pri nas. S tem bi dobili nov tip profesorjev, ki bi poučevali na pr. prirodopis in telesno vzgojo ali matematiko in telesno vzgojo in slično.

Katera fakulteta naj bi vpeljala študij telesne vzgoje?

Konkretno naj bi se to vprašanje glasilo: ali se naj poveri študij telesne vzgoje belgrajski, zagrebški ali ljubljanski filozofski fakulteti? — Belgradu, Zagrebu ali Ljubljani?

Pogoj za športni študij je, da se nahaja v mestu anatomski inštitut, dalje prostori za lahko atletiko in igre, dvorana za telovadbo, letni in zimski bazen za plavanje, tereni za smučanje in slično. Ako s tega vidika motrimo ljubljanske, za-

18. oktobra, a moremo stanje presojati po vpisanih učencih. Zavod bo imel 27—28 oddelkov, tako da je že sedaj premalo učencev in bodo prvi razredi imeli najbrž popoldanski pouk. Učnih moči je že lansko leto primanjkovalo, nekaj jih je odšlo, nekaj prišlo, nekaj pa jih bo še gotovo premalo. Na klasični gimnaziji (Tomanova ulica) rabijo še 4 moči: 2 za matematiko, 1 klasika in 1 romanista. Pouk ni reducirán, ker imajo ostali profesorji in suplenti nadure. Na Mestni ženski realni (Licej), ki ima razrede le od 3. naprej, ker se postopoma ukinja, ne primanjkuje učnih moči in torej ni pouk zmnožen. Profesorji, predvsem mlajši, morajo (vsako leto nekaj) postopoma prositi za državno službo. Nova državna ženska realna gimnazija ima letos v svojem prvem šolskem letu samo prva dva razreda: oba po 3 oddelke. Učne moči so zadržane vse ženske. Profesorjski zbor, ki ima za sedaj potrebne moči, se bo z vsakim letom zvečal. Normalne so tudi razmere na Privatni nižji ženski realni gimnaziji pri uršulinkah. Več čč, sester je že diplomiralo na naši univerzi pedagoško skupino, tako, da bodo sčasoma mogle same prevzeti ves pouk.

Svojevrsne, tako rekoč obratne razmere pa so na naši državni učiteljski šoli: učnih moči je preveč in čakajo dodelave na druge zavode. Stanje je za šolo ugodno zato, ker ima vsega okrog 100 učencev (moških in ženskih). Tudi razredi so majhni in imajo okrog 30 učencev. Razredi so samo štirje: prvi, drugi in peti letnik, ki ima dva oddelka. Tretjega in četrtega letnika sploh ni, ker takrat niso vpisovali v prvi letnik.

Takšno je torej stanje pri nas. Da ni diplomiranih dovolj, ne bo nihče trdil. Tudi stvar z reduciranimi ni še v redu. Beležimo to, da javnost izve, ker učenci staršem tega ne vedo obrazložiti. Oni povedo le, da se manj učijo — in se tega vesele. Bog ve, kakšne bodo posledice teh prosvetnih razmer pri nas!

grebške in belgrajske razmere ugotovimo, da manjkajo Zagrebu primerni prostori za plavanje, Belgradu pa zlasti snežne in terenske prilike za zimski šport. Zelo važno pa je tudi dejstvo, da so razdalje med posameznimi športnimi napravami v Zagrebu in Belgradu zelo velike, med tem ko so naprave v Ljubljani vse blizu: kopališča in telovadne dvorane so v centru mesta, do stadiona je le 15 minut, smuški tereni za začetniške tečaje pa so naravnost pri rokah (Golovec itd.).

Tudi v razvoju jugoslovanskega športnega pokreta se nam zdi, da zavzema Ljubljana položaj, ki prvenstveno zasluži, da dobi takozvano visoko šolo za telesno vzgojo. Velike telesnovzgojne naprave kakor stadion, kopališče Ilirije, Tabor... vse to je zgradila privatna iniciativa! — Organizacija našega planinstva in turistik je na višini, ki je vzgledna za vse državo! Če motrimo športne rezultate, moramo priznati veliko sposobnost in poštovitvalnost naših smučarjev, plavačev in lahkoatletov! Ne želimo hvaliti naših športnih voditeljev in tekmovalcev, vendar se nam zdi potrebno ugotoviti, da so bili vsi tekmovalci za zimsko olimpijado v Garmisch Partenkirchenu Slovenci, da si ljubljanska kluba Primorje in Ilirija leto za letom osvajata državno prvenstvo v cross-countryu, da je Primorje dolgoletni prvak na državnem lahkoatletskem prvenstvu moštev, da je Ilirija najboljši plavalni klub v državi itd. Ob tej priliki moramo naglasiti tudi kvaliteto slovenskih tekmovalcev. Kadarkoli je šla jugoslovanska tekmovalna vrsta (sokolska ali pa bivša orlovška) v inozemstvo na tekmovanje, vselej so jo sestavljali z 90 odstotno večino Slovenci. Ako sta torej slovenska telovadba in slovenski šport dala razmeroma tako dobre rezultate, tedaj se nam zdi tudi verjetno, da bo visoka šola za telesno vzgojo na ljubljanskih tleh najbolj uspevala. —

Brezposelni ali delamrzneži?

Sv. Ana v Slov. gor., 6. okt.

Cez poletje jih kar skoraj ni bilo videti. Sedaj pa prihajajo brezposelni skoraj naravnost v trumh. Drug za drugim trkajo na vrata in prosijo — nekateri res iz potrebe — za pomoč. Zima jih je prignala bližje k hišam. Kmet res ne more vsakemu vsega dati, kar si požel. Preveč jih je. Nekateri so celo kar malo nasilni, in če ne dobe — najrajši imajo denar, ki ga tudi kmet sam nima dosti — s kletvami in grožnjami zapirajo vrata za seboj. Kmetje imajo tudi še sedaj dosti dela in bi radi sprejeli tudi kakega brezposelnega, da bi pomagal. Plačati ga seveda ne more s kakšnim velikim denarjem, vendar pa bi vsak, ki bi hotel pomagati, lahko živel prav tako, kakor kmet sam. Če pa mu kmet ponudi delo, se ti brezposelni kar nič ne pomišljajo z odgovorom: »Za nizko plačo ne bomo delali, se rajši sprehajamo.« Tako pravijo seveda le delamrzneži. Poletje je šlo in za take delamrzneže tudi prijetna senca pod drevesi ob polju, kjer je od jutra do večera garal naš pridni kmet. Revšem vsak rad pomaga in v resnici jim kmetje tudi največ pomagajo. Treba pa ne bi bilo, da bi ta pomoč bila, kakor v posmeh pridnemu delu, ki so se ga nekateri le preveč že odvadili. Tudi oblasti bi morale spregovoriti pravo besedo, da ne bi vse nadlegovalo le tistega, ki najmanj more dati v pomoč drugih, čeprav so dostikrat ti res potrebni.

Zopet smrtna nesreča na kamniški progi

Komnik, 6. oktobra.

Lepa nedelja je zvalila mlade športnike-nogometaše iz Dravelj, da se pomerijo s svojimi sovrstniki v Mengšu. Do končani nogometni tekmi so se razšli in iskali razvedrila v Mengšu. Med njimi je bil neki Podobnik Engelbert iz Dravelj pri Ljubljani, ki je šel tudi malo pred odhodom vlaka na kratek obisk k znancom v bližini postaje Jarše-Mengoš. Vlak, ki odhaja iz Kamnika ob 9 zvečer, se je že pomikal iz Homca proti Jaršam, tako da je moral Podobnik dobro teči, da dobi vlak še na postaji. Ko je pridrl na postajo, se je vlak že pomikal s precejšnjo hitrostjo — ta pa je hotel skočiti na vlak, pri čemer je zadobil hud udarec na desno senco, da je nezavesten oblašal ob progi in kmalu umrl. Nesrečnica so po dogodku prepeljali v mrtvašnico na Homec.

Od tu in tam

Razprava proti krivcem krvoprelitja v Kereštinu se je v ponedeljek pričela pred velikim senatom v Zagrebu. Glavni obtoženci so štirje, ki so obtoženi zaradi zločina proti javni varnosti, ostalih 25 pa prestopka zoper javni mir in red. Med branilci se imenuje tudi dr. Vlado Maček, ki se pa osebno zaradi bolezni še ni pojavil pred sodiščem in se bo, čim bo ozdravel. Obtožnica obsega skoro 100 strani. Včeraj so bili zaslišani prvi štirje obtoženci, za katere trdi državni tožilec, da so voditelji in organizatorji pokolja. Zaslišani so vsi štirje zanikali svojo krivdo.

Morilec poslanca Berklačiča Krivonič pa je bil včeraj pred sodiščem v Ogulinu obsojen na dosmrtno robijo.

Nova družba, ki se je vselila v JNS, še vedno ni mogla prepričati ostalih, da misli iskreno in da je svojega »Pofa« zdemokratizirala po načelih Petra Živkovića. Nezadovoljni stari JNS-ari godrnjajo, posebno pa senatorji. Zanimivo bi bilo vedeti, kako je JNS spravila v svoj »demokratski« program batinaški »pof«.

Zagrebska policija se je odločila, da bo zregulirala promet na zagrebških ulicah, da s tem prepreči premožne nesreče. Uredila bo avtomobilsko postajo, nekatere ceste pa bodo odlegnjene avtomobilskemu prometu. Sprva bodo policaji nekaj časa ljudi opozarjali na nove uredbe, potem pa bodo vsaki prestopek strogo kaznovali.

V obrambi proti plinskim napadom se bo uril tudi Zagreb, 14., 17., 19. in 20. t. m. bodo »napadali« sovražni avijoni posamezne dele mesta.

Zagrebska zdravniška zbornica je začela pred dnevi obravnavati predlog, naj bi vsako noč nekaj zdravnikov imelo svojo službo, da more biti ustrezno vsem tistim, ki so sredi noči nenadno potrebni hitre zdravniške pomoči. Prepogosto se je zgodilo, da v sliki ni bilo moči najti zdravnika ponoči doma. Po osnutku bi imeli nekateri zdravniški službo od devetih zvečer do sedme ure zjutraj.

Včeraj se je pričela v zagrebškem nadškofjskem dvorcu škofovska konferenca pod predsedstvom dr. Ante Bauerja.

V Zagrebu so odprli veliko mednarodno fotografsko razstavo ob veliki udeležbi mojstrov iz vseh delov sveta. Avtorji iz 28 držav so razstavili 395 slik.

Slovenec tenorist Josip Rijavec bo ponovno odpoval v Rusijo in pel na dvanajstih koncertih.

Dalmatinski vinogradniki se močno pritožujejo nad slabo trgatvijo. Baje že dolgo let niso nabrali tako malo grozdja kakor letos. Je pa letošnje grozdje odlične kakovosti.

Sodišče v Subotici je obsodilo na deset let ječe kmetla kolonista Božo Marianovića, ker je svojega prijatelja zaklal v Irenuiku, ko je ta napaval na domači slavi svojemu gostitelju.

Včeraj so se prvaki srbskega dela združene opozicije sestali na stanovanju Ljube Davidovića. Prišla sta Joca Jovanović in Miša Trifunović. Razpravljali so o splošnem političnem položaju in o obinskih volitvah, ki se bodo vršile v ostalih banovinah.

Na naših žitnih tržiščih se je prodajalec oblastila rezerviranost. Cene so čvrste, vsi pa čakajo, da se bodo cene dvignile in se zato spuščajo v še večje kupčije.

Pred nekaj dnevi je blizu Zagreba skočil v vodo neki neznanec. Njegovega trupla Sava še ni naplavila in zato niso mogli ugotoviti imena samomorilca. Policiji pa je povedal neki hišni postnik, da se opis samomorilca strinja s podobo njegovega najemnika, ki je nekaj dni igral karte in baje vse svoje denarje zaigral. Zaradi tega je šel prostovoljno v smrt.

Razvednotenje italijanske lire je vzmirilo zlasti Dalmatince, ki bodo zgubili ne samo del svojih terjatev, temveč ne bodo odslej mogli več uvažati svojega blaga v Italijo. Obenem so se znižale cene v italijanskih letoviščih in kopališčih, kar bo škodilo našemu tujskemu prometu.

Obšinska uprava v Banjaluki je letošnje leto prihranila 940.000 Din v svojem proračunu. Prebitek bo uporabila za javna dela in druge potrebe mesta. Kdaj bomo kaj takega čuli še o kaki drugi večji občini.

Pri Bjelovaru je bila aretirana velika družba, ki je imela več kakor 50 velikih vlovov na vesti. Nad pol leta so kradli, ne da bi pustili za seboj izdajalske sledi. Tolpi je načeloval mojster te vrste Begović, med njimi pa je bila tudi neka ženska.

Pred nekaj dnevi je bilo v Karlovcu vlomljeno v neko banko in je tat odnesel skoraj 90.000 Din. Policija nikakor ni mogla priti na sled vlomilcu, da se ni našel ključavničar, ki je za nekega bogatega poseznika naredil ključ za odtisih v milu. Ko je bral o vlovu v časopisih, se je spomnil na to in šel javiti policiji. Res je policija potem našla pri posezniku Bogdanoviću milo z odtisi, kmalu pa tudi še 72.000 Din v bankovcih. Da bi pa za zabiljal sled za seboj in odvrnil vsak sum, je ugledni vlomilec dal razglasiti pred dnevi v časopisih, da razpisujeta on in njegov tovariš, ki sta bila oba odbornika te banke, za izsleditev vlomilca 5000 Din.

V kmetijskem ministruvju v Belgradu je začela z delom posebna komisija iz vseh ministrstev gospodarskega značaja, da izdela pravilnik k uredbi v razdolžitvi kmetov do 1. novembra.

Belgrad je imel svojevrstnega rekorderja. Bil je revni kmet Borivoje Miličević, ki si je znal pomagati na ta način, da je dajal svojo kri za transfuzije. 35krat so mu jo vzeli, bilo je 22 kilogramov. Zaslužil pa je 17.000 Din. Narava pa je terjala svoje in Borivoje je zaradi prevelikega odvzema krvi začela roka umirati. Danes je mož spet revež kakor je bil, in mora postajati po cesti in prositi za miloščino.

»Čudovito naključje, da se tukaj srečava,« pravi prva muha. — »Da, da, svet je majhen!« pristavi druga.

Za frankom tudi poljski zlot?

Čim so v javnosti prodrli načrti francoske vlade za razvrednotenje franka, so službeni krogi poljske vlade takoj hiteli zaščitni ukrepi, da jih ta dogodek prav nič ne preseneča. V polslužbeni izjavi, ki jo je razširila službena agencija, pravi med drugim, da razvrednotenje franka ne more imeti nikakega vpliva na tehnični položaj poljske narodne banke, ker je obtok poljskega papirnatega denarja v celoti krit z zlatom. Tudi ni imela poljska narodna banka v blagajni nobene večje množice francoskih frankov. Gospodarsko življenje Poljske ni bilo nikdar posebno navezano na francoski frank, kakor je bil n. pr. ameriški dolar ali pa funt ter se zaradi tega ne sme pričakovati, da bi razvrednotenje franka porušilo tudi poljski zlot.

Poljski finančniki so dalje izjavili, da razvrednotenje franka prav tako ne bo imelo večjega vpliva na formiranje finančnih in valutnih razmer v Poljski, ker je s kontrolo deviz, ki jo je uvedla Poljska letos spomladi, prepovedan beg zlata in s tem nemogoče zmanjšanje zlatega kritja. Na ta način nadzorovano razpolaganje z devizami, s katerimi je šlo vzporedno tudi pomiritev domačega denarnega trga kakor tudi ravnotežje državnega proračuna, so trdni temelji zlota in razpršijo vsak dvom v njegovo vrednost.

Razna mnenja

Kljub tem pomirljivim izjavam, ki prihajajo iz krogov blizu vlade, se vendar v Varšavi dnevno na merodajnih mestih obravnava vprašanje razvrednotenja zlota. Zelo se zanimajo finančni krogi za stališče, ki ga bo poljska vlada zavzela takrat, ko ji bodo države, ki so svoj denar razvrednotile, predlagale, naj jim tudi ona sledi. V takem primeru bi se morala Poljska odločiti, da pristopi k mednarodnemu načrtu denarnemu sporazumu ali pa ostati pri regulativnem deviznem gospodarstvu.

Če Poljska pristane na novi valutni sporazum, ki ga predlagajo Anglija, USA in Francija, potem seveda odpadejo vse omejitve v svobodnem trgovanju z devizami. Ni pa dvoma, da bi se morebitno ukinitje regulativnega deviznega gospodarstva najprej opazilo na nihanju vrednosti zlota, kar bi bilo za Poljsko prav težka preizkušnja. Zaradi tega so varšavski gospodarski krogi prepričani, da bi Poljska morala takoj razvrednotiti zlot, čim bi pristopila k mednarodnemu valutnemu sporazumu. Razvrednoteni zlot bi potem pač odgovarjal sedanjim finančnim in gospodarskim konjunkturi. Med poljskimi finančniki je zelo veliko pristašev razvrednotenja zlota za 20 do 25 odstotkov. Posebno silijo v to lastniško težko industrijo, ker mislijo, da bi s tem poživili konjunkturo, povečali izvoz in razširili obratovanje. Na drugi strani pa je tudi dosti nasprotnikov dosedanje deflacijske politike, ki vidijo v sorazmerni devalvaciji zlota najbolj uspešno sredstvo proti kvarnim posledicam deflacije. Vendar ne smemo pričakovati odločitve poljske vlade v tem pogledu že v nekaj dneh. Prav gotovo pa ne prej, dokler bi zakonodajna telesa o tej stvari ne razpravljala. Redna zase-

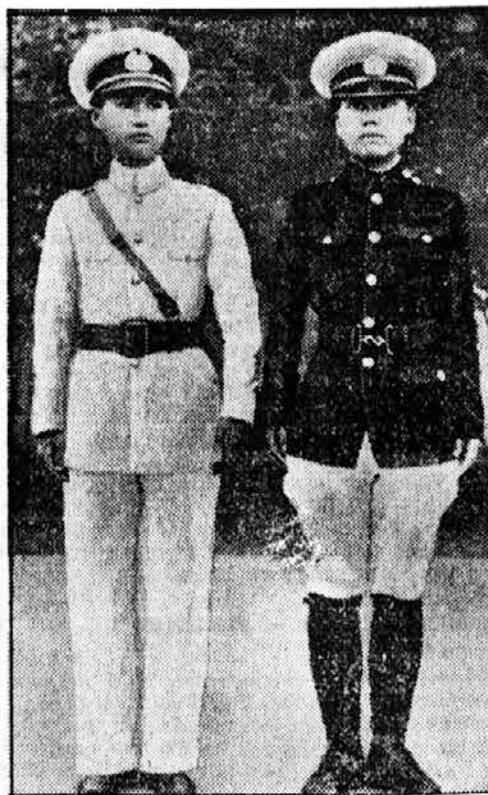
danja poljskega parlamenta se pričenjajo šele v novembru. Da bi se pa parlament sestal na izredno zasedanje, pa še ni znano. Zakon o polno-moči, ki dajejo predsedniku republike v času, ko parlament ne zaseda, pravico izdajati odloke z močjo zakona, izključujejo izredno predsedniku pravico, da bi spreminjal valutni sistem.

Padec franka - zmanjšanje dolga

S tem v zvezi se najbolj pogosto govori, bo li nova pariteta franka veljala tudi za francoske terjatve v tujih državah, ali z drugimi besedami, če bo Poljska svoje dolgeve v Franciji mogla sedaj plačevati z razvrednotenim frankom. V tem primeru bi Poljska dejansko zaslužila kakor je zaslužila svoj čas ob razvrednotenju dolarja. Poljski državni dolg v Franciji znaša sedaj 2 milijardi 300 milijonov frankov, kar je dalo pred razvrednotenjem 800 milijonov zlotov. Ta dolg bi se z novo pariteto zmanjšal za 240 do 270 milijonov zlotov. Dolg poljskih zasebnih bank v Franciji je znašal koncem leta 1935 75 milijonov zlotov, ter bi se sedaj zmanjšal za kakih 20 milijonov zlotov. Približno enak dolg imajo v Franciji poljski industrijalci in bi tako tudi ti zaslužili z razvrednotenjem franka 20 milijonov zlotov. Skupaj bi potemtakem Poljska zaradi razvrednotenja franka zaslužila okrog 300 milijonov zlotov.

Posojilo za oboroževanje ni ogroženo

Drugo zelo važno vprašanje za Poljsko pa je vpliv razvrednotenja franka nad bodoče poljsko-francoske dogovore o posojilu, ki jih je nedavno začel ob svojem obisku v Parizu general Rydz-Smigly. Službeni krogi pravijo, da so se ta pogajanja za sedaj prekinila in da so zaradi tega odpovedali svoje obiske v Franciji tudi predstavniki poljskega finančnega ministrstva, ki so imeli nalogo doseči izplačilo posojila kot drugi del francoskega posojila za zgraditev železnice Katowice-Odinia. Prekinitev teh razgovorov je seveda zelo vznemirila poljske gospodarske kroge, ki so se začeli bati, da bi tako težko pričakovano posojilo nenadoma padlo v vodo. Toda izjava oblasti je razbila to bojazan, čes da so se razgovori med Poljsko in Francijo prekinili le iz tehničnih razlogov in zaradi priprave francoske vlade za devalvacijo franka. Ko se bodo nove denarne odredbe francoske vlade pokazale v dejanskem življenju kot učinkovite, se bodo pogajanja s Poljsko pospešila in bodo poljski finančniki že koncem tega meseca odšli v Pariz. Ta vest je v varšavskih političnih in gospodarskih krogih okrepila prepričanje, da težave, v katere je zaradi razvrednotenja franka zašla Francija, ne bodo preprečile posojila, ki se že tako dolgo obljublja in ga Poljska željno pričakuje.

Prvi ženski policisti na Kilajskem.

Poljska sadi sama tobak

Poljski državni monopol na tobak se danes krije že s 50 odstotki z lastnim pridelkom. Takoj po vojni je bilo na Poljskem zelo malo tobačnih posevkov, ker caristična Rusija iz razumljivih razlogov ni polagala nobene važnosti, da se vprav na tem delu njene države zasadi v večjih množicah tobak. Z velikimi napori pa so Poljski delali tudi v tej smeri in so se kmalu pokazali sadovi smotrenega dela. Produkcija je začela naglo rasti. Danes je na Poljskem preko 30 tisoč tobačnih plantaž. Skupna vrednost tobaka, ki ga Poljska vsako leto pridelja, se ceni na 10 milijonov poljskih zlotov. V zadnjih letih so poljske oblasti dovolile, da se povsod začne saditi nove vrste tobaka. Med drugimi se poskuša zasadi tobak sledečih vrst: Kentucky, Virginia in Hercegovina, od orientalskih vrst pa tobak iz Trapeuntia.

Petrolej - glavno bogastvo Rusije

Rusija je neobičajno bogata na petroleju. Že neštivilna petrolejska polja, ki so jih odkrili letos, dokazujejo to. V Azerbejdžanu, središču ruske petrolejske industrije, so odkrili letos razsežna petrolejska polja, največja pa v aljaškem okrožju, ki je prav blizu tega središča in v območju močno razvite železniške mreže. Prav blizu je tudi morje. Z uspehi so bila kronana vrtanja v okolišju Kizil-Tepe. Čurek petroleja, ki je na tem polju pritrval na dan, je dal v 24 urah 8000 ton petroleja. Se večjo pomembnost pa dobiva to novo odkritje ob dejstvu, da je ta petrolej neverjetno dobre kakovosti in se zraven tega nahaja prav nizko. Na ta način bo črpanje na tem odseku mnogo cenejše in lažje.

S podobnimi rezultati so se končala poskusa vrtanja v okrožju Grozni. Tam so zvrtili vrelce, ki bo sam dajal preko 40% produkcije, ki so jo premogli dosedanjí vrelci v vsej tamošnji okoliščini. Tudi v Tverskih gorah uspehi niso izostali. Novi vrelci kažejo, da so tam v zemeljskih plasteh ogromna ležišča, ki bodo še mnogo let preskrbovala rusko industrijo, obenem pa dala Rusiji možnost, da se na svetovnem trgu uveljavlja z večjimi množinami in začne resno ogrožati ameriški monopol na tem poprišču. V Dagestanu je glavni petrolejski rajon južno od Mahač-Kala, kjer so aprila letos našli na ležišču in je en sam izvirek dal na 24 ur 600 ton petroleja.

L. 1935 so bila odkrita mnoga ležišča, petrolejska polja, v majkovskem okrožju, v neposredni bližini Kufaisa, kjer pa je povrh tega še teren naokoli tako ugoden, kakor nalašč za nove rafinerije in črpalke. Prav zaradi tega nameravajo tod osnovati osrednjo petrolejsko bazo. V srednje-azijskih republikah, kjer pred letom in pol niso mogli spraviti na dan več kakor 50 do 60 tisoč ton petroleja letno, so navrtali toliko novih vrelcev in odkrili toliko novih ležišč da bodo produkcijo dvignili na milijon ton letno. Med to množico no-

vih vrelcev pa je toliko izredno močnih, da daje na primer vrelce pri Uč-Kizilu v enem dnevu nad 10 tisoč ton, zraven pa je drug vrelce, iz katerega privre dnevno 3000 ton nafte. Geologi pa so prepričani, da bodo odkrili v Ferganski ravnini še mnoga bogata ležišča.

Na vzhodu evropskega dela Rusije se v Baškiriji prav tako gradi nova petrolejska baza. Samo Šimbajev daje dnevno 3000 ton nafte. Zagotavljajo pa, da se bo produkcija v tem kraju naslednje leto kar podvojila. Razen tega je bilo maja letos v bližini Sizrana, neposredno ob Volgi in dalje v Ukrajini blizu mesta Romna, odkritih velikih številov novih ležišč.

Lov v številkah na Češkoslovaškem

Po statističnih podatkih ustrelje vsako leto na lovu v Češkoslovaški 1.600.000 zajcev, 52.000 srn, 6.700 jelenov, 2.400.000 divjih golobov, 440.000 fazanov, 39.000 divjih rac, 21.000 golobov, 15.200 lisic, 2700 kun itd.

Medvedi se še nahajajo v Češkoslovaški in to v Podkarpatski Rusiji, kjer jih je ostalo še kakih 150 komadov. Lov na medveda je prepovedan, samo v izjemnih slučajih oblasti dovoljuje lov na medvede. Dovoljenje dobijo navadno tuji, ki morajo plačati za vsakega medveda težke denarje.

Radio

Programi Radio Ljubljana

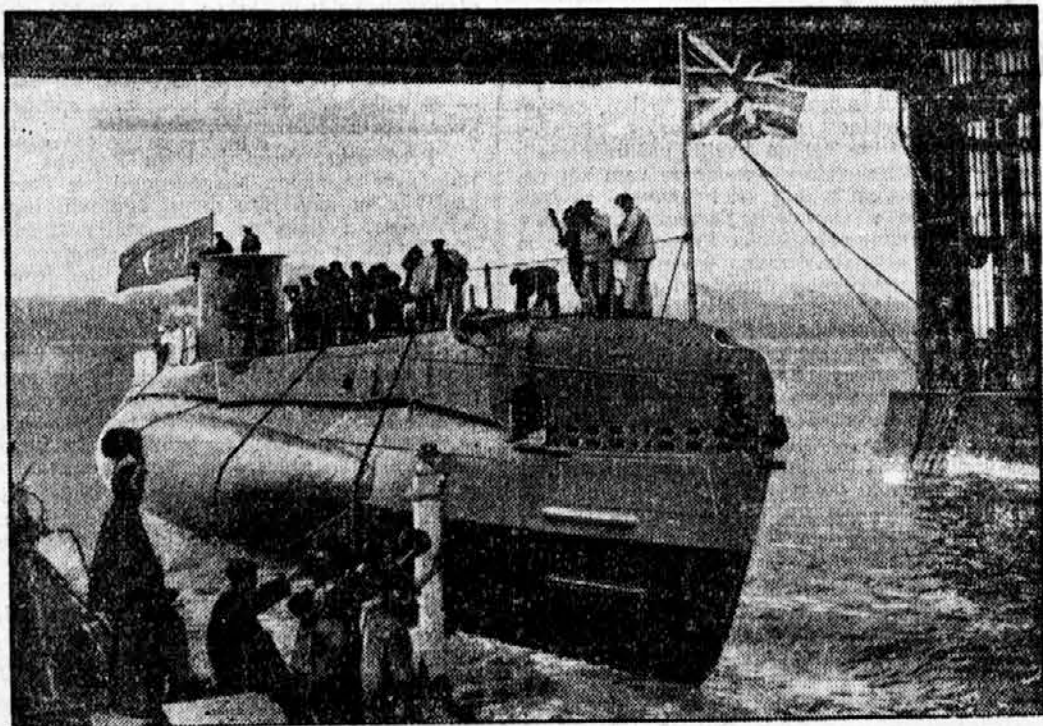
Sreda, 7. oktobra. 12 Naša pesem, naša glasba (plošče). — 12.45 Vreme, poročila. — 13 Čas, spored, obvestila. — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 14 Vreme, borza. — 16 Mladinska ura: Razvoj prometa in prometnih sredstev v Egiptu od najstarejših časov do naših dni (gosp. dr. Valter Bohinec). — 18.20 Lutke iz gomoljev (gosp. prof. Niko Kuret). — 18.40 O dednem pravu (Bilovec, Valentin, sodnik). — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Antologija novejših srbske lirike (Kodrić iz Belgrada). — 19.50 Uvod v opero. — 20 Prenos R. Savinove opere »Matija Gubec« iz Narodnega gledališča v Ljubljani v I. odmoru: Glasbeno predavanje (gosp. V. Ukmar), v II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Sreda, 7. oktobra. Belgrad I.: 19.30 Plesne plošče. — 20.15 Koncert »Trboveljskega slavčaka«. — 21.50 Laska glasba. — Belgrad II.: 20 Čari Jadrana (Mikirič). — Zagreb: 20.30 Prenos ura iz Ljubljane. — Dunaj: 19.35 Simfonični koncert. — 22.30 Plošče. — 22.40 Josef Schmidt opere. — 23.25 Jazz. — Budimpešta: 20.20 Koncertni orkester. — 21.15 Klavir. — 23 Ciganska glasba. — Trst: 21.15 Komorna glasba. — 20.40 Trgatev. — 21.05 Vojaška godba. — 22.20 Plesna glasba. — Rim-Bari: 17.15 Pesta glasba. — 20.40 Trgatev. — 21.15 Orkestralni koncert. — 23 Plesna glasba. — Praga: 20.15 Radijski orkester. — 21 Gledališki večer. — 22.15 Esperantska igra. — Varšava: 19.20 Laska glasba. — 21 Chopinove skladbe. — 21.30 Orkestralni koncert. — Vsa Nemčija: 20.15 Ura mlade generacije. — Berlin: 20.45 Radijski orkester. — Bratislava-Frankfurt: — 20.45 Dittersova komična opera »Hieronymus Knicker«. — Lipsko: 20.45 Orkestralni koncert. — Köln: 20.45 Stari plesi. —

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH OENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Najnovejša 700-tonska angleška podmornica »Sunfish«, ki so jo spustili v Chamthamu v morje.

Zeleni pekel

Pri tem je s silo obrnil svojega mežga in mu zabodel ostroge v boke. Bee Mason mu je sledil in odjezdili smo nazaj v vrsti, ki je bila dolga komaj kakih dvajset metrov.

Se preden smo prevalili petdeset korakov, smo za seboj zaslišali zamolklo šumenje. Ko smo se obrnili, smo videli, kako se je jastreb za jastrebom spuščal iz vej na tla.

Pospešili smo svoje korake. Na zunaj smo bili mirna, majhna družba, ki je dirjala po sledovih lastnih kopit nazaj. Vsakdo od nas je nosil krinko, da bi skrival svoje občutke. Le ko sem se naglo obrnil in pogledal nazaj, sem zapazil v Urrievih očeh napeti izraz, ki mi je dokazoval, da nisem jaz sam razburjen. Čutil je, da sem uganil njegove misli, in takoj mu je obraz zasijal.

»To je nekaj drugega, kakor da bi čepeli v uradu,« se je bahal, »kako ti je kaj pri sreč.«

»Dvajset funtov bi plačal, če bi mogel sprožiti svojo puško na kakega Indijanca. Tista dva vola me kar preganjata.«

»Meni je prav tako,« je odvrnil. »Truplo kakega človeka bi me ne bilo tako pretreslo in presunilo.«

Kmalu smo zapazili, da naš najhujši sovražnik niso divjaki, marveč sonce, ki je že zdavnaj prelezlo najvišjo točko na nebu. Zdaj se je polagoma spuščalo proti obzorju.

Po naših računih nas je še osemnajst kilometrov ločilo od varnega pristanišča. Toda samo še dve uri dnevne svetlobe smo imeli na razpolago, potem se je bilo treba bati strahot, ki bi jih lahko prinesel nočni indijanski napad. Povprečno bi morali prekorakati dve milj na uro, to je dvakrat toliko, kakor pa smo ponavadi naredili.

Cepprav bi bilo kaj lahko, da bi mezge hujše priganjali in pospešili njihov korak, smo za vsako ceno hoteli ohraniti videz, da ne bežimo. Vedeli smo, da bi pri najmanjšem znamenju strahu Indijanci padli na nas, kakor ose na kozarec medu. Naš položaj je bil tak, da je zahteval, naj hodimo odmirjeno in dostojanstveno.

»Halo!« je vzkliknil Tigrovec čez kratek čas, »fantje se nas nasledovali.«

V mehkem pesku smo videli osem parov golih sledov, ki so kazali v Santa Cruz. Natančno smo lahko dognali, kje so Indijanci zavohali, da se vračamo, se ustavili in se obrnili. Domnevali smo, da morajo biti samo malo pred nami.

Zdaj pa zdaj smo pogledali čez ramo in videli za debli gruče rjavih teles, ki so skakala sem in tja. Toda Indijanci so bili preveč prebrisani, da bi nam nudili zanesljiv cilj.

Tako smo spet prišli do Vigvama. Če je na nas kaj učinkovalo mrko in usodno po vseh teh grozovitih odkritjih, potem je to bila ta čudna stavba.

Ovinek na poti nam je prinesel novo dogodivščino.

Komaj smo krenili okrog ozkega ogla, ko je Tigrovec potegnil svojo puško k rami in že je po Zelenem peklu zagrmel pok njegovega orožja.

Kaj je bil prej, nisem mogel videti. Toda, ko me je grmenje prisililo, da sem pogledal, sem videl, da leži kakih 150 metrov pred nami na stezi temno telo. Tisti padli človek je držal eno nogo z rokami in se javkaje valjal z ene strani na drugo.

Nenadno je vsa pot zamgolela od ljudi. Hitro so dvignili svojega tovariša. Se preden je Tigrovec mogel znova napolniti svojo puško, so bili že spet skriti v gozdu.

Nikdar v svojem življenju še nisem videl tako naglega gibanja.

Različna sumljiva znamenja so nam pričala, da se premikamo v globlji pasti. Pred nami so se vlekle stopinje v nepretrgani vrsti. Za nami smo zdaj pa zdaj bežno zagledali svoje sovražnike. Na obeh straneh smo kar naprej slišali lahno šumenje.

Dobro poznam, kakšna nevarnost so znamenja v ravni pokrajini. Že kot otrok sem o počitnicah zmeraj živel v gozdu. Posebno veselje mi je bilo, če sem mogel iz ptičjih glasov in iz glasov drugih živali uganiti kroniko gozdnih goščav.

Kmalu sem lahko razločil, če samec verice zmerja svojo ženo, ali psuje lisjaka, če se je zajec ujel v zanko ali če ga drži pod-

lasica. Nekega večera se mi je zdelo, da ima krik napihnjenega fazana čisto poseben zvok. V svoje veliko zadoščenje sem kmalu odkril v bližini divjega lovca.

Zato mi zdaj ni bilo prav nič težko zasledovati vse gibe našega nevarnega sovražnika.

Na gozdu je kakor breme ležalo ozračje razburjenja in nemira. Zdelo se nam je, da se je nad džunglo spustil težak oblak. To je bilo prav tako ozračje, kakor ga poznam v evropskem gozdu, če se v bližini potika lisjak.

Na vršičku drevesa, na naši desnici, je vpila in zmerjala papiga. Iz gozda na levi je planila majhna rjava srnica ter se poglala v grmovje na drugi strani. Ker je pa tudi tukaj našla gozd zaseden, je zdrvela v divjem begu po rumeni stezi. Veje so pokale. Pridušeni glasovi so mrmrli s stisnjenim grlom. Ti šumi so skozi in skozi korakali z nami. Nekje je divji petelin zvončlo zapel, kakor da vabi samico, toda zvenelo je malce preveč robato. Vedel sem takoj, da prihaja ta glas iz človeškega grla. Velika jata jastrebov je brezupno plavala nad našimi glavami. Zanimivo je občutje, če človek ve, da je v tuji deželi obkoljen. Ta občutek nikakor ni nerazveseljiv. Vsa prebleka kulture odpade s človeka, da pozabi na njo, kakor da je nikdar ni poznal. Pretresa ga lahen divji drget. Duh živi v silovitem razburjenju, ki zahteva odločnega junaškega boja na življenje in smrt.